

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการสืบทอดแนวคิดของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดของชุมชนกลไกและเงื่อนไขของชุมชนในการสืบทอดแนวคิด คุณค่า ความเชื่อในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม ประเพณีการเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นการศึกษาคุณลักษณะบทบาทหรือพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ของบริบทชุมชนที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมตัวศึกษาเอกสารและบุคคล

การเตรียมตัวศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้า ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสารประกอบการเรียน เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ ตำราในห้องสมุดและวารสารทางวิชาการต่าง ๆ เอกสารทางราชการ เช่น ข้อมูล จปฐ. ระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องภายในตำบล นอกจากเอกสารของทางราชการแล้วยังได้ศึกษาข้อมูลจาก บันทึกการประชุม เอกสารข่าว ป้ายประกาศภายในพื้นที่ ทั้งนี้ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นไปของหมู่บ้าน เหตุการณ์ที่เป็นมาในอดีตและปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. ข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

1. พระอธิการสมคิด จารณธัมโม เจ้าอาวาสวัดโป่งคำ อายุ 37 ปี เป็นผู้นำทางศาสนาของหมู่บ้าน
2. นายยอด จันอ้น มีฐานะปานกลางซึ่งมีสถานะภาพเป็นผู้อาวุโสที่ได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านเป็นผู้นำชาวบ้านให้เป็นผู้ตัดสินใจในการทะเลาะวิวาทของสมาชิกภายในชุมชน
3. พ่อเหลา พังจันตาอดีตผู้ใหญ่บ้าน เป็นอีกคนหนึ่งได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้าน มีฐานะปานกลางเป็นหมอยาสมุนไพรที่แนะนำชาวบ้านให้รู้จักการรักษาโรคภัยไข้เจ็บจากยาสมุนไพรพื้นบ้านที่มีอยู่ ตามเขาและป่าใกล้หมู่บ้าน

4. นายแทน จันอ้น ฐานะปานกลาง อาชีพเกษตรกร เป็นสมาชิกสภาตำบล ตูพงษ์ เป็นผู้นำที่ได้ให้แนวคิดความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชนในเรื่องการทำมาหากิน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่า และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานราชการในการมาให้ความรู้แก่ชุมชน

5. นางหลอ จันอ้น ฐานะปานกลาง อาชีพแม่บ้าน เป็นผู้ที่แนะนำกลุ่มแม่บ้าน มารวมตัวกันโดยใช้เวลารว่างจากการทำการเกษตรมาตั้งกลุ่มทอผ้า เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์ป่า

6. นางสาวมัลลิกา จันอ้น อาชีพ นักศึกษาเป็นผู้นำกลุ่มเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าและเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนด้านยาเสพติดประจำหมู่บ้านและอำเภอ

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือและวิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและการสัมภาษณ์ได้ใช้หลังจากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสร้างความสัมพันธ์คุ้นเคยกับกลุ่มผู้นำและชาวบ้านจนสังเกตเห็นว่าได้รับความเชื่อถือในฐานะที่ผู้วิจัยอยู่ในสมณเพศด้วย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เป็นแบบธรรมชาติไม่มีพิธีไม่เป็นทางการและไม่เคร่งครัดในเรื่องขั้นตอนและลำดับคำถามซึ่งการสัมภาษณ์ทุกครั้งได้ยึดหลักดังกล่าวแต่ก็ไม่ทำให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยสนใจต้องการขาดหายไป

3.2 การสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ควบคู่กันไป

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้ในขณะที่ได้ร่วมพิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมบวชป่าของชุมชนและการประชุมหมู่บ้าน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้ทุกขณะที่อยู่ในชุมชนในการสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านและในขณะเดียวกันผู้วิจัยก็เป็น เป้าหมายให้ชาวบ้านได้สังเกต

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยในครั้งด้วยอีกวิธีการหนึ่ง โดยได้จัดสนทนากลุ่มของผู้นำกลุ่มเกษตรและกลุ่มเยาวชน คณะกรรมการป่าชุมชน การสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้เห็นพลวัตของกลุ่ม (Group Dynamic) เป็นสิ่งกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และทัศนคติของตนเองอย่าง

เปิดเผยและจริงใจขณะที่สนทนากันซึ่งความคิดเห็นของคนหนึ่งในกลุ่มสามารถไปกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ได้รำลึกถึงเหตุการณ์ในอดีตที่อยากพูดแสดงความคิดเห็นทัศนคติและประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการสืบทอดแนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีต่อทรัพยากรป่าไม้ แม่น้ำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การอนุรักษ์และการจัดการป่า ในการใช้เครื่องมือได้ใช้ภายหลังจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ การสังเกตมาพอสมควรแล้ว ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์เป็นประโยชน์ในการตั้งประเด็นและเปิดประเด็นการสนทนา

3.4 แบบบันทึกการสังเกต/การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกข้อมูลโดยนำติดตัวไปเสมอเมื่อมีการสัมภาษณ์หรือสังเกตเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยจะบันทึกลงในแบบบันทึก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ เทปบันทึกเสียงในการบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้นำ ผู้อาวุโสซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ครบถ้วน ไม่ขาดหายไปและได้ถ่ายทอดการทำบันทึกภาพปรากฏการณ์ต่าง ๆ บุคคลและสถานที่ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานของการศึกษาวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การกำหนดเครื่องมือสำหรับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังที่ได้กล่าวมาแล้วผู้วิจัยได้เดินทาง เข้าไปอยู่ในพื้นที่ทำการวิจัยคือ ชุมชนบ้านโป่งคำ ตำบลดู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งระยะดำเนินการเป็นดังนี้

ช่วงที่ 1 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2541 ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาพื้นที่จังหวัดน่าน โดยได้ศึกษาชุมชนบ้านโป่งคำ ผู้วิจัยได้พักอาศัยที่วัดอรุณญาวาส ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ซึ่งมีพระครูพิทักษ์นันทคุณ เจ้าอาวาสและประธานมูลนิธิฮักเมืองน่าน ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิฮักเมืองน่าน เช่น กิจกรรมพิธีบวชป่า พิธีสืบชะตาแม่น้ำ ขององค์กรป่าชุมชนด้วย และนำจดหมายจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไปให้กับผู้ใหญ่บ้านโป่งคำ ตลอดจนเจ้าอาวาสวัดโป่งคำซึ่งท่านเจ้าอาวาสได้อนุญาตให้พักอาศัยที่วัดโป่งคำ ในขณะที่ทำการศึกษาวิจัยในชุมชนบ้านโป่งคำ ผู้วิจัยได้ไปแนะนำตัวกับผู้ใหญ่บ้าน แจ่งวัดอุปประสงค์ของการเข้ามาศึกษาในพื้นที่ ผู้วิจัยประทับใจที่ได้รับการต้อนรับจากผู้อาวุโส พระ ผู้นำในชุมชนที่อำนวยความสะดวก การพูดคุยกับผู้นำ ผู้อาวุโส จึงเป็นบรรยากาศที่เป็นกันเอง การสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ผู้วิจัยไม่ทราบและเสริมในส่วนที่ชาวบ้านไม่รู้ ผสมผสานระหว่างหลักการและสอดแทรกคติธรรม จึงเป็นการสนทนาที่ได้รับประโยชน์ทั้งชาวบ้านและ

ผู้วิจัยเอง ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนนั้นล้วนต้องอาศัยผู้อาวุโส ผู้นำเก่า โดยเฉพาะพ่อยอด จันอ้น และพ่อเหลา พังจันตา ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของหมู่บ้านและอดีตผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชาวบ้าน ในการอนุรักษ์ป่าชุมชนรุ่นแรก การพูดคุยสนทนากับพระเถร จึงนับได้ว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการวิจัยครั้งนี้

ในการรวบรวมข้อมูลมือสองซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูล จาก จปฐ. ของหมู่บ้านและข้อมูลของ ศสมช. บ้านโป่งคำ ซึ่งได้จัดทำไว้บางส่วน และบางส่วน ต้องไปขอความอนุเคราะห์จากสำนักทะเบียนและปกครองอำเภอสันติสุข เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

หลังจากผู้วิจัยได้รับทราบข้อมูลทั่วไปเบื้องต้นมาพอสมควรแล้ว จึงทำการศึกษา ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์วรรณนาของชุมชน ตลอดจนบริบททั่วไป โดยได้เดินเท้าพร้อมกับ เจ้าอาวาสวัดโป่งคำเพื่อดูแหล่งน้ำ ป่า เหมืองฝาย เพื่อทำความเข้าใจกับแหล่งน้ำที่มีอยู่ใน ชุมชน และได้พูดคุยกับพ่อยอด จันอ้น ผู้อาวุโส พ่อเหลา พังจันตา อดีตผู้ใหญ่บ้าน นายแทน จันอ้น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคูพงษ์ ในเรื่องของภาษาชุมชนบ้านโป่งคำ จะใช้ภาษาพูดลาวพวนซึ่งอาจจะมีปัญหาเรื่องภาษาถิ่นของผู้วิจัยบ้าง แต่ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ขอ ให้ผู้สนทนาพูดเป็นภาษากลางในการสนทนา การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะแรกของผู้วิจัย นับว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ แม้จะมีปัญหาอุปสรรคบางประการและข้อมูลที่รวบรวมอัน ได้แก่การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน การสืบทอดแนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ช่วงที่ 2 พฤศจิกายน 2541 - กุมภาพันธ์ 2542 หลังจากผู้วิจัยได้มีความ คุ่นเคยและสนิทสนมกับคนในชุมชนระยะแรกแล้ว รวมถึงการเก็บข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยได้ ดำเนินเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก ในขั้นนี้ผู้วิจัย สังเกตเห็นว่าชาวบ้านได้เริ่มทักทายเป็นอย่างดี ทำให้สะดวกต่อการศึกษาเจาะลึกในประเด็นที่กำหนด ท่านอธิการสมคิด จารณธัมโม เจ้าอาวาสวัดโป่งคำ ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโป่งคำ ทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตของชาวบ้านโป่งคำที่ ผูกพันอยู่กับลำน้ำมวบ ได้ใช้วิธีสนทนาพูดคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน เช่น พ่อเหลา พังจันตา อดีตผู้ใหญ่บ้าน นายแทน จันอ้น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดเด็กวัยรุ่นใน หมู่บ้าน โดยการนำของนางสาวมัลลิกา จันอ้น ประธานเยาวชนบ้านโป่งคำ ในช่วงนั้นนอกจาก เป็นการเก็บข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่แล้วยังได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นชาติพันธุ์ลาวพวน ของผู้คนในชุมชนบ้านโป่งคำ

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การจัดการป่าชุมชน การปฏิสัมพันธ์วิถีการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนแนวคิดความรู้ การสืบทอดแนวคิดในการรักษาป่าแล้ว ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านพระอธิการสมคิด จารณธัมโม ได้นัดหมายให้บุคคลที่จะให้ข้อมูลหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้อาวุโส ผู้นำ กลุ่มเกษตรกรผสมผสาน กลุ่มเยาวชน กลุ่มทอผ้า เพื่อผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มซึ่งการนัดหมายกับบุคคลดังกล่าวได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ช่วงที่ 3 มีนาคม - มิถุนายน 2542 ผู้วิจัยได้ใช้เวลาช่วงสุดท้ายที่ต้องเดินทางเข้าออกหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากประเด็นต่าง ๆ ที่ได้เก็บข้อมูลมาแล้วโดยได้เก็บเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดอยู่จนกระทั่งได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เหตุผลการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกิดจากการตรวจสอบข้อมูลที่ในแต่ละครั้งทันที กับประเด็นที่ได้ตรงวัตถุประสงค์เอาไว้ เมื่อเห็นว่าประเด็นใดยังขาดอยู่ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นเดียวกันถ้ามีผู้ให้ข้อมูลต่างกัน ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลของใครน่าเชื่อถือกว่ากัน และ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ครบถ้วนมาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยนับตั้งแต่การหาข้อมูลเบื้องต้น เป็นระยะเวลาประมาณ 11 เดือน โดยนับตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2541- มิถุนายน 2542 แต่ด้วยผู้วิจัยไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามโดยตลอด แต่ใช้เวลาส่วนหนึ่งที่กลับมาพบอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลที่ได้มา จึงใช้เวลาเต็มที่ประมาณ 9 เดือน โดยระยะแรกของการศึกษาเป็นการสำรวจชุมชนโดยทั่ว ๆ ไป และหาช่องทางที่จะเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริง ในระยะแรกหลังจากที่ได้สร้างความคุ้นเคยในชุมชนเป็นระยะหนึ่งก็ได้ตั้งคำถามเป็นลักษณะการทำความรู้จัก และสร้างความคุ้นเคยกับผู้นำและชาวบ้าน ในระยะที่สองจากที่ได้ศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปของบริบทโดยรวมแล้ว และได้รู้จักกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนเป็นอย่างดี ก็ได้รวบรวมข้อมูลเจาะลึกในเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม ผู้นำการสืบทอดแนวคิดในระยะต่อมาเป็นลำดับ ในระยะที่สามถือว่าเป็นระยะสุดท้ายอยู่ในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสุดท้ายก็ยังคงต้องย้อนไปตรวจสอบข้อมูลบางส่วนเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูล ทั้งนี้เพื่อใช้

อธิบายการสืบทอดแนวคิดของชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา

6. การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมศึกษามาต้องมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจน และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งที่ทำการศึกษาข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลที่ได้แต่ละครั้งตรงกันเพียงใด โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ศึกษาในชุมชนและได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยได้จัดแบบบันทึกข้อมูลขึ้นมาเฉพาะ จึงทำให้มีความสะดวกในการเยาะเย้ยหมวดหมู่และประเภทของข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยได้อาศัยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Check) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation Check) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบโดยอาศัยแหล่งเวลา หมายความว่า การใช้ช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันในการเข้าไปเก็บข้อมูล เช่น ยามเช้า ยามสาย ยามเย็น นอกจากนั้นยังต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานคือทิ้งไประยะหนึ่งแล้วจึงกลับเข้าไปเก็บข้อมูลเดิมซ้ำอีกครั้ง ดังนี้เป็นต้น แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล ซึ่งในการตรวจสอบแบบนี้ผู้วิจัยสามารถกระทำได้โดยการสนทนาพูดคุย ทั้งต่างเวลา ต่างสถานที่และต่างบุคคล ซึ่งในการหาคำตอบในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็นผู้วิจัยจะสนทนาสอบถามจากบุคคลหลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการรวมตัวที่ต่างสถานที่กัน ต่างกิจกรรมในการสนทนาบางครั้งถึงแม้จะต่างกิจกรรมก็อาจจะเป็นบุคคลเดียวกันที่ให้ข้อมูล

2. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation Check) ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตทั้งที่ได้มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมควบคู่กับการซักถาม สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากขั้นตอนที่ 1 แล้ว ยังได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของชุมชนที่ทำได้ประกอบด้วยและยังได้นำเอาข้อมูลที่ได้รับมาทั้งหมดไปตรวจสอบกับ key-informations ในชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบแล้วจากเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก มาวิเคราะห์ แยกแยะจัดเป็นหมวดหมู่จนกระทั่งสิ้นสุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและเมื่อได้เนื้อหาสาระครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้แล้ว จึงเขียนรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ของผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนที่ศึกษาและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานพัฒนาองค์กรเอกชน กลุ่มอัครเมืองน่าน กลุ่มอัครสันติสุข ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย คือ หลังจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้เสร็จแต่ละวันจะกลับมามันทีทักอย่างละเอียดพร้อมจัดหมวดหมู่ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพทางนิเวศวิทยา ประวัติของชุมชนและโครงสร้างทางสังคมและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นดังกล่าวพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันทุกครั้ง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการวิจัยในประเด็นการสืบทอดแนวคิดของชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งในส่วนี้ผู้วิจัยได้มองชุมชนในทัศนะของคนในเพื่อทราบเบื้องหลังความเป็นมาของชุมชนและวิถีชีวิตของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามเดินที่ศึกษาวิจัยโดยกำหนดเนื้อหาคร่าว ๆ ไว้ แล้วจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตและสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันทุกครั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและครบถ้วนสมบูรณ์ตามประเด็นที่ต้องการ ถ้าเห็นว่าข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ยังไม่เป็นที่พอใจก็จะเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ซ้ำอีก เนื่องด้วยผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และรวมถึงพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ระบบคิด ซึ่งมีความแตกต่างกัน จึงต้องใช้ความพยายามในบางประเด็นอย่างค่อยไปค่อยไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง
3. ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย จึงวิเคราะห์สลับกันไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งเรื่อยไป และข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของการสืบทอดแนวคิดของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นกลไกและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดลักษณะของการสืบทอดแนวคิดของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงสุดท้ายผู้ที่มีบทบาทในการชี้แนะที่สำคัญคือ คณะอาจารย์อันเป็นที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนช่วยแก้ไข ในส่วนที่บกพร่อง พร้อมทั้งให้กรอบในการวิเคราะห์ที่ชัดเจนขึ้น จนสามารถทำให้ผู้วิจัยนำเอา ผลของการศึกษาวิจัยมาเขียนเป็นรายงานวิจัยครั้งนี้